

ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО КАМЕНООБРАБОТВАНЕ
3140 с. КУНИНО, общ. Роман, обл. Враца, тел.: 091202/216,238
e-mail: kuninostone@abv.bg

УТВЪРДИЛ:

ДИРЕКТОР:

/ЯНА ОРЛИНОВА/

ПРОГРАМА

за превенция на ранното напускане на училище

на Професионална гимназия по
каменообработване

ЗА УЧЕБНАТА 2020/2021 ГОДИНА

Програмата е разработена на основание чл.263, ал.1, т.8 от ЗПУО и е приета на заседание на ПС (с Протокол №10/11.09.2020 г.); утвърдена със Заповед №516/11.09.2020 г. на Директора на училището

I. ВЪВЕДЕНИЕ

В Стратегията за намаляване на дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020) „преждевременно напускане на училище” е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства; върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално – икономическо развитие на нашата страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква провеждането на интегрирана политика и ангажираност на всички заинтересовани страни в училище (директори, педагогически и непедagogически екип, ученици, родители) и представители на различни институции на общинско, областно и национално ниво. Необходими са мерки за осигуряване на:

- ✓ успешен преход между различните етапи/степени на образование;
- ✓ осигуряване на възможности за реинтегриране на преждевременно напусналите образователната система ученици с цел продължаване на своето обучение в системата на училищното образование и придобиване на ключови компетентности;
- ✓ предлагане на различни форми на обучение от училището;
- ✓ постигане на по-добра координация м/у институциите – училище, общини, РУО, ДАЗД, Д „Социално подпомагане”, ДПС, ОД на МВР и др.

Преждевременно напускане на училище води още и до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване качеството на живот на сегашното и следващите поколения.

Училищната програма за превенция на ранното напускане на образователната система на ПГКО с. Кунино е изготвена въз основа на следните стратегически документи:

- ✓ Закон за предучилищното и училищното образование;
- ✓ Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2013 – 2020/;
- ✓ План за 2018 - 2020 г. за изпълнение на стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система /2013 – 2020/ приет от Министерския съвет на 2 май 2018 г., Протоколно Решение № 18.13;
- ✓ Стратегия за образователната интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020);
- ✓ План за действие за изпълнение на националната стратегия за образователната интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020);
- ✓ Национална стратегия за учене през целия живот (2014 – 2020);
- ✓ Национална стратегия на Р България за интегриране на ромите (2010 – 2020);
- ✓ Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество (2012 – 2020).
- ✓ Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, приет с ПМС №100 от 08.06.2018 г.

II. ПРОФИЛ НА УЧИЛИЩЕТО

Професионална гимназия по каменнообработване – с. Кунино се намира в Северозападна България, област Враца, община Роман – регион, посочен като най-бедния в Европейския съюз. Училището е държавно училище по изкуствата към Министерство на културата и е единственото на територията на областите Враца, Видин и Монтана. Поради икономически причини, учениците на гимназията са главно от близките населени места, от съседни общини и области.

В началото на учебната 2019/2020 г. в ПГКО с. Кунино се обучаваха 41 ученика в дневна форма на обучение в 5 паралелки с две специалности – каменоделство и скулптура. През изминалата учебна 2019/2020 г. нямаме отпаднали ученици. Броят на отсъствията за изминалата година не може да се определи съвсем точно, поради епидемията от Ковид-19. До края на първия учебен срок имаме доста голям брой отсъствия, като причините са комплексни - икономически, социални, транспортни, здравословни и др. Големият брой неизвинени отсъствия е един от основните индикатори за ранно напускане на системата на училищното образование.

Професионалната подготовка в ПГКО дава възможност за добра реализация в икономически план след завършване на степен на образование. Специалност „Каменоделство“ е в списъка със защитените от държавата специалности от професии с Постановление на МС № 111 от 25.06.2018 г. Нашите ученици получават гарантирана стипендия за обучение в защитена специалност.

III. ПРИЧИНИ ЗА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧЕНИЦИТЕ

3.1. Икономически причини – Безработицата, ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят много деца в условия, водещи до повишен риск от преждевременно напускане на училище. В резултат на финансовите затруднения в семействата (невъзможност да закупуват тетрадки, дрехи, храна и др.) някои деца са принудени да помагат финансово на своето семейство, включително и за отглеждане на по-малки братя и сестри.

3.2. Миграция и емиграция. Много често ученици заминават за чужбина с родители или роднини, като там също не посещават училище. Много често икономическата обстановка в общината и града предразполага към миграционни процеси. Родителите на учениците заминават да работят в чужбина - сезонно или постоянно и грижата за тях се прехвърля на роднини и близки. За част от семейства образованието не е приоритет. Случва се да се изселват цели семейства, за учениците няма точна информация дали постъпват в училище там, или не.

3.2. Социални причини – Свързват се с родителска незаинтересованост, противоречия, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите, непълни семейства, деца на самотни родители, деца и ученици в риск от извършване на противообществени прояви, ученици с поведение, което е трудно или е в конфликт със закона, домашно насилие, незачитане правото на избор на децата, налагането на строги наказания в къщи.

3.3. Образователни причини – Обхващат широк кръг проблеми: трудности в усвояването на учебното съдържание, слабости в методиката на преподаване и в организацията на обучението. Образователните причини са свързани и с начина на оценяване, квалификацията на учителите, навиците за учене, негативни нагласи на участниците в образователния процес и липсата на мотивация, качеството на учебните материали.

3.4. Здравословен статус на учениците – Чести отсъствия на деца/ ученици поради заболяване; трудно адаптиране към образователната среда на деца/ученици със СОП.

3.5. Етнокултурни причини – Етнокултурното многообразие в съвременната българска образователна система се изразява в специфичните етнически, религиозни и езикови измерения. Силно действащите вътрешногрупови норми и натискът на етнокултурните традиции сред уязвими етнически общности и групи предопределят специфичните причини за преждевременното напускане на училище: отсъствие на познавателна мотивация, ниска степен на готовност за училище, липсва мотивация на родителите за получаване на образование от децата им и др., особено когато се отнася до момичетата в семействата.

3.6. Институционални причини – Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координирания подход м/у различните институции на общинско, областно и национално ниво.

IV. ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Да се създадат условия за повишаване на интереса и мотивацията на учениците в риск за активно и системно участие в образователно – възпитателния процес в училище.

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици се базира на основни принципи на включващото образование:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус
- Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес.

V. ЗАДАЧИ

5.1. Съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст

5.2. Изграждане на прецизна система от взаимовръзки и получаване на обратна информация за поведението и успеваемостта на учениците.

5.3. Своевременно уведомяване на родителите при закъснения или безпричинни отсъствия.

5.4. Реализиране на дейности в партньорство с други структури, родители, неправителствени организации за създаване на подкрепяща среща.

5.5. Разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на децата, осигуряване на консултиране, на обща подкрепа от педагогическите специалисти, активна работа със семейството.

5.6. Активна работа с учениците и родителите по разкриване на възможности за реализация и просперитет след завършване на образование в ПГКО.

5.7. Участие на Обществения съвет, Училищното настоятелство и представители на бизнеса в срещи с ученици и родители.

5.8. Посещения на производствени бази, свързани с профила на ПГКО, провеждане на учебно-производствени практики в реална среда, въвеждане на дуалната система на обучение в ПГКО.

5.9. Засилване на извънучилищната дейност, клубове по интереси, посещения на природни и културни забележителности.

5.10. Работа по национални и европейски проекти.

5.11. Подобряване на материално-техническата база; саниране на общежитието.

VI. МЕРКИ ЗА ОБХВАЩАНЕ И ВКЛЮЧВАНЕ В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА НА УЧЕНИЦИ В ЗУВ /задължителна училищна възраст/.

6.1. Механизмът за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици включва:

Създаване и дейност на екипи (за обхват) за съвместна работа на институциите за обхващане и включване в образователната с/ма на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст;

Взаимодействие на институциите по прилагането на комплекс от мерки, обхващане и включване в образователната с/ма и предотвратяване на ранното отпадане на деца в риск;

Прилагане на процедура за отпускане на семейни и други помощи в натура спрямо индивидуалните потребности на децата и учениците, както и подобряване на координацията при налагане на санкции спрямо родителите, настойниците/попечителите или лицата, които полагат грижи за детето, при неизпълнение на Закона за закрила на детето и ЗПУО;

Организиране на регулярен обмен на информация м/у ангажираните институции и координиране на техните съвместни действия за налагане на съответни санкции по реда на Закона за закрила на детето и ЗПУО на родители, чиито деца в ЗУВ не посещават училище;

Взаимодействие на институциите за проследяване на пътуване и миграция и упражняването на правото на децата на задължително образование;

Обмен на информация и контрол по издадените здравни бележки за извиняване на отсъствия по уважителни бележки на децата и учениците;

Други дейности за обхващане и включване в образователната система и за предотвратяване на ранното отпадане на децата и учениците от образователната система.

6.2. Директорът на училището:

Възлага на педагогически специалисти и на друг педагогически персонал от училището включването в екипите за обхват и осигуряват участието на включените лица;

Съдейства технически, административно и организационно на екипа за обхват;

При установена нужда чрез ИСРМ прави писмено предложение по образец до съответната дирекция „Социално подпомагане” за предоставяне на помощ в натура за дете или ученик, като предлагат вида на помощта съобразно идентифицираните потребности на детето/ученика.

Ежемесечно, до 5 – то число подава чрез ИСРМ информация за предходния месец за неосигурено задължително присъствие на учениците за повече от 5 учебни часа по неуважителни причини, с цел налагане на наказания на родителите по реда на чл.347 от ЗПУО;

Организира и контролира изпълнението на дейностите по Механизма на ниво училище и предоставя съответната информация към ИСРМ;

Създава организация за превенция от отпадане чрез анализ на средата във и извън училище и въвежда получената информация в ИСРМ в съответствие с указания на министъра на образованието и науката;

- Участва активно в обмена на информация м/у институциите чрез ИСРМ за установяване и актуализиране на статуса на всяко дете и ученик

VII. МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ДЕЛА НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

7.1. Осигуряване на позитивна образователна среда – училищен климат, атмосфера на взаимоотношения, управление чрез:

- ясно дефиниране на правата, задълженията и отговорностите на участниците в образователния процес за осигуряване на условия за образование, благоприятстващо развитието на личността на всяко дете и ученик;
- подобряване взаимодействието м/у образователните институции;
- подобряване на капацитета на педагогическите екипи за идентифициране на причините за отпадане, разработване и прилагане на механизми за контрол, оценка и самооценка на дейността на директора и педагогическите специалисти по отношение намаляването на отсъствията, разработването на система за намаляване на отсъствията на децата и учениците;
- партньорството с други заинтересовани страни и специалисти за работа със уязвими семейства и общности;
- развиване на дейности в подкрепа на всяко дете и ученик, активно взаимодействие между родители, деца и ученици и педагогически специалисти;
- системен обмен на добри практики за превенция на преждевременното напускане на училище.
- Подобрена външна и вътрешна среда.

7.2. Повишаване качеството на образованието като предпоставка за развитие на личността на всяко дете и ученик и предотвратяване на преждевременното напускане на училище;

Постигането на по-добри резултати от обучението на децата и учениците спомага за преодоляване на евентуални пречки пред развитието им, за придобиване на ключовите компетентности и осигурява възможности за личностна и професионална реализация. В това отношение следва да се постави акцент върху:

- усвояване на основните компетентности, заложи в учебните програми и с акцент върху практическата насоченост;
- оценяване, установяващо резултати и осигуряващо обратна връзка, за поддържане и стимулиране на мотивацията за учене, както и мониторинг на качеството на образователния процес;
- провеждане на допълнителни консултации по всички учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове. Изготвяне на корективни програми с личностно значима информация по учебните предмети за ученика;
- задължителна квалификация на педагогическите специалисти, насочена към идентифициране и справяне със случаите на риск от преждеременно напускане на училище;
- развиване и популяризиране на нови форми на обучение;
- прилагане на индивидуален и диференциран подход в ОВП, съобразно познавателното равнище на всеки ученик от паралелката;
- включване на ученици в риск от отпадане в занимания по интереси;
- осигуряване на ученици от ПГКО на учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване през учебната година;
- осигуряване на безплатно хранене /обяд, закуска, вечеря/ за всички ученици от училището, застрашени от отпадане.

- осигуряване на безплатно ползване на Общежитието към ПГКО за всички ученици от училището, застрашени от отпадане.
- организиране и провеждане на изяви на ученици, включени в дейностите за развиване на специфични знания, умения и компетентности и дейности по интереси;
- активно използване на интерактивни и иновативни методи на преподаване и учене, за повишаване на мотивацията и активността на учениците в часовете (електронно учебно съдържание, мултимедийни презентации, образователни платформи и др.)
- регистриране на ученици в риск от отпадане и прилагане на мерки за задържането им в училище;
- индивидуална работа на учители и кл. р-ли със застрашените от отпадане ученици и с техните родители;
- провеждане на консултации или индивидуални срещи с родителите или настойниците на ученици в риск;
- изпращане на уведомителни писма до Д „Социално подпомагане” за ученици, допуснали повече от 5 неизвинени отсъствия в рамките на 1 месец;
- уведомяване на отдел „Закрила на детето” в съответната община, когато родителите не осигуряват участието на детето/ученика в образователно – възпитателния процес в училище;
- запознаване на учениците с техните права и задължения в училище, както и с механизма за противодействие на училищния тормоз сред учениците;
- предложение до дирекция „Социално подпомагане” за предоставяне на помощ в натура вместо парична помощ;
- формиране на нагласа за учене през целия живот от най-ранна възраст.

7.3. Осигуряване на достъп до образование и повишаване на качеството на образованието за децата и учениците от уязвими етнически общности.

- да се предоставя допълнително обучение по български език, като паралелно с това се осигурява възможност и за обучение по майчин език;
- повишаване на интеркултурната компетентност на всички участници в образователния процес /педагогически специалисти, ученици, родители/;

7.4. Достъп до качествено образование за деца и ученици със специални образователни потребности

Осигуряване приобщаващо образование за децата и учениците със специални образователни потребности чрез:

- развитие на капацитета на учителите за работа с децата и с учениците със специални образователни потребности, както и на другите специалисти, работещи с деца и ученици за прилагане на единна методика за оценяване на образователните им потребности;
- изграждане на педагогическа подкрепяща среда за всяко дете и ученик за осигуряване на приобщаващото образование.
- Прилагане на нови подходи в работата с родителите – алтернативни родителски срещи, активно включване в общи дейности, родителите- партньори на училището;
- Работа на училищното настоятелство с родители на застрашени от отпадане деца
- Установяване на ефективен диалог училище - външни институции, имащи отношение по проблема
- Мотивиране на продължаване на образованието в следваща степен или за придобиване на професионална квалификация;
- Работа по развитието на класа като екип, преодоляване на обособяването по етническа паралелка на децата;

- Ангажиране на Ученическия съвет с дейности за превенция на преждевременното напускане на училище;
- Включване в извънкласни форми на ученици, застрашени от отпадане;
- Оптимизиране и обогатяване формите за организиран спорт, туризъм и отдих.

VIII. МЕРКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ УЧЕНИЦИ

8.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите.

Родителите и местната общност са участници в процеса на образование. Те са основен фактор за подпомагане на децата и учениците в риск от преждеременно напускане на училище и трябва да бъдат насърчавани чрез:

- популяризиране на добри практики и възможности за участие в мрежи за включване на родителите и местната общност;
- съвместни дейности с родителите за преодоляване проблема със закъсненията или отсъствията по неуважителни причини от училище;
- провеждане на тематични родителски срещи по проблемите на обучението и възпитанието на децата и учениците, с техните права и задължения като участници в ОВП, както и с правата и задълженията на родителите;
- насърчаване на гражданската активност и включването на родителите в информационни кампании и обучения по значими за тях теми;
- повишаване отговорността на родителите и тяхната активност за сътрудничество с учителите и училищното ръководство с цел развитието на децата им с фокус върху родители от уязвими групи за насърчаване на редовното посещаване на училището; включване на родителите в осъществяването на граждански контрол в управлението на училището (Обществен съвет към училището и Училищно настоятелство);
- привличане на родителите като партньори на учителя и класа, включването им в организирането и провеждането на училищни инициативи – благотворителни кампании, тържества, открити педагогически практики и др.

8.2. Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество - процес на сътрудничество за изграждане на позитивни и конструктивни взаимоотношения чрез:

- разработване на политики за ненасилие и изграждане на силна училищна общност;
- осигуряване на ефективна комуникация за навременното идентифициране и разрешаване на възникнали проблеми;
- повишаване привлекателността на класното ръководство и ролята на класния ръководител за индивидуално консултиране;
- работа по развитие на класа като екип;
- провеждане на консултации и своевременно намеса при поведение, изискващо намеса;

8.3. Подкрепа за развитието на децата и учениците за осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците е необходима и допълнителна подкрепа. Тя се предоставя на деца и ученици:

- със специални образователни потребности;
- с хронични заболявания;
- в риск;
- с изявени дарби, като ограничава преждевременното напускане на училище и предотвратява социалното изключване. Конкретните мерки в тази насока включват:
  - осигуряване на ресурсен учител, психолог, логопед в училището – при идентифицирана нужда;

- създаване на екипи, които да работят съвместно с родителите, органите за закрила правата на детето и органите за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
- въвеждане на съвременни подходи за управление на дисциплината за преодоляване на фрагментарността в това отношение и постигане на последователна политика в областта на възпитанието.

IX. ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

№ ПО РЕД	ДЕЙНОСТИ	ОТГОВОРНИК	СРОК
1.	Разработване и прилагане на мерки за намаляване на отсъствията на учениците	кл. ръководители, координатор по чл.7 от Наредба за приобщаващото образование, приета с ПМС № 232 от 20.10.2017 г.; екип (за обхват) за съвместна работа на институциите за обхващане и включване в образователната с/ма на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст при ПГКО; учители, възпитатели, родители	Постоянен
2.	Идентифициране на деца в риск от отпадане	класни ръководители, координатор по чл.7	м.септември 2020 Постоянен
3.	Индивидуална работа от страна на учители и класни ръководители със застрашени от отпадане ученици (в часовете за консултации)	Екип за обхват по механизма; учители; класни ръководители	Постоянен
4.	При необходимост провеждане на разговори и индивидуални консултации на ученици с психолог и класния ръководител	Психолог, класни ръководители	Постоянен
5.	Екипна работа на учители по класове	учители	Постоянен
6.	Осигуряване на ресурсно подпомагане на учениците със СОП	ресурсен учител, логопед, психолог	Постоянен
7.	Стриктно отбелязване на отсъстващите ученици и системни текущи проверки от страна на	учители, ръководство	Постоянен (ежемесечно)

	ръководството на училището		
8.	Срещи и празници на ученици. Организиране участието на учениците в извънучилищни дейности и извънкласни клубове по интереси	учители	Постоянен
9.	Своевременно информиране на родителите за отсъствията и успеха на учениците чрез ученическите книжки и функционирането на електронен дневник	класни ръководители	Постоянен
10.	Засилване обучението по гражданско и здравно образование чрез беседи, срещи и интерактивни дейности	класни ръководители	Ежемесечно
11.	Своевременно уведомяване ДСП, отдел „Закрила на детето“, районна администрация за ученици, допуснали повече от 5 неизвинени отсъствия	класни ръководители, директор	Ежемесечно
12.	Регулярно провеждане на родителски срещи	директор, класни ръководители	По график
13.	Популяризиране на добрите постижения на учениците на училищни празници и извънкласни мероприятия	директор	Постоянен
14.	Активизиране на ученическото самоуправление чрез включване на повече ученици в проекти на училището	комисия по разработване и реализиране на проекти; Ученически съвет	Постоянен
15.	Активна работа на УКПППУ с проблемните деца с цел приобщаване към училищния живот съвместно с МКБППМН , ДСП, отдела „Закрила на детето“, ДПС при РУ	УКПППУ, класни ръководители	Постоянен